

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סנהדרין פרק ראשון - דף מספר 12

בס"ד, ו' בכסלו תש"ס.

בעניין פשרה

א. מקורות יסוד

1. תוספתא פרק א', הפרק כולו.
  - שים לב למבנה הפרק, לחתימה מעין הפתיחה.
2. סנהדרין ו. (למטה) "תנו רבנן כשם שהדין בשלשה... תקנתא בתשובה" (ז).
3. ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א, י"ח ע"ב, "תני רבי אליעזר בן רבי יוסי... אין יכולין לחזור בהן".
4. עמוד על מבנה סוגיות הבבלי והירושלמי ויחסן לתוספתא:
  - באיזה תלמוד נוסח הברייתות קרוב יותר לנוסח התוספתא? (האם יש לזה משמעות לגבי הויכוח במחקר לגבי קדמות התוספתא?)
  - שים לב להבדל בין ההערות של הירושלמי לתוספתא ובין טיב ההערות בבבלי.

ב. פשרה - ביצוע

1. פירוש המונחים:
  - תוס' הרא"ש לסנהדרין ו. ד"ה בצוע בשלשה (להרחבה - רמב"ם בפירוש המשנה לכתובות, סוף פ"י, במה' הרב קאפח עמ' עג).
  - יד רמה ו. ד"ה ואמרין, עד "וקרי ליה פשרה".
  - להרחבה - ר"ז ורהפטיג, ממזרח נועם - סנהדרין, עמ' 12.
2. דרך הדיון על פירוש המונחים, עמוד על טיבה של פשרה ומשמעותה (העניין יושלם לאחר העיון המלא בסוגייה).

ג. הסוגייה ו: - פשרה - מצווה, רשות או איסור?

1. עמוד על ההגדרה היסודית של תפקיד הדיין מחד, ומאידיך על הערך שפשרה משיגה. היעזר במונחי היסוד המופיעים בסוגייה בדברי התנאים. במהלך הלימוד עמוד על כך שהמח' היא גם על הבנת תפקיד הדיין.
2. באיזו פשרה מדובר בסוגייה?
  - עיין ו. תד"ה צריכה, עד "ע"י קנין", וראה את התלבטותם מתי נעשה הקניין.
  - עיין בקונטרס הראיות לריא"ז, ו. ד"ה לימא כתנאי, בתוך סנהדרי גדולה כרך ה' עמ' ד-י' (מובא בקיצור בשלטי הגיבורים, א: ברב אלפס, אות א'; עמוד על הדמיון בין דברי הריא"ז ובין הירושלמי סנהדרין פ"א ה"א המחלק בין הדין תורה וטעה ובין הדין משיקול הדעת וטעה).
  - במהלך לימודך בדוק האם חילוקו של הריא"ז מתיישב בדברי התנאים השונים.
3. ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי - במה נבדל אהרן ממשה?
  - רש"י ד"ה אבל אהרן ותד"ה אבל אהרן
  - הסבר הריא"ז הקונטרס הראיות (לעיל).
4. ר' אליעזר ור' מאיר:
  - האם הבאתם בסוגייה נובע מרצון לסקור את כל הפרשנות על הפסוק "ובצוע בך", או האם הם חולקים על עמדת ר"א בנו של ר"י הגלילי העניין פשרה?
  - האם יש זיקה בין דברי ר"מ כאן ובין שיטתו בו. על הצורך בג' (שים לב שבתוספתא דעה זו מובאת כד"א בלי ציון שמו של ר"מ).
5. רבי יהושע בן קרחה:
  - "משפט שלום" - כיצד ניתן להבין את הביטוי כפשוטו? עיין ברד"ק לזכריה ח', טז.
  - "משפט וצדקה" - מה ביאור מונחים אלו כפשוטם? האם הם סותרים זה את זה? להרחבה - עיין במורה הנבוכים ח"ג פנ"ג.
6. רבי שמעון בן מנסיא:
  - איזו עמדה עקרונית הוא נוקט במח' של ר"א בנו של ר"י הגלילי וריב"ק?
  - מה פשר החילוק בין יודע להיכן הדין נוטה לבין אינו יודע?

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

סנהדרין פרק ראשון - דף מספר 12

בס"ד, ו' בכסלו תש"ס.

7. ת"ק - "נגמר הדין אי אתה רשאי לבצוע" - ראה מח' רש"י ותד"ה נגמר.

8. סכס:

- הדעות השונות בסוגייה ביחס לשימוש בפשרה.
- הדעות השונות בסוגייה בהבנת תפקיד הדיין. עיין בשו"ת הרא"ש כלל ק"ז ס"ו, "ור"ת ור"ח... לפי אומד דעתו".

ד. פשרה בכמה?

1. מקורות יסוד:

- הדעות השונות בתוספתא הנ"ל.
- סנהדרין ה: "איתיביה רבן שמעון... קא רמית"; שם ו. "לימא כתנאי... צריכה קנין"
- 2. כמה דעות יש בתנאים? ראה ו. "לימא תלתא תנאי", ומאיך ראה את נוסח התוספתא בדברי רבן שמעון בן גמליאל. האם יש בגרסה זו בכדי לתרץ את קושיית תד"ה יפה?
- 3. הסבר המח':
  - הדיון בסוגייה האם מקשינן פשרה לדין (ראה מח' רש"י ותוס').
  - ההצלבה בין מח' זו ובין המח' האם מומלץ לפשר - ראה יד רמה ד"ה ואמרינן.

ה. עוד על פשרה כדין

1. הדיון בסוגייה ו. על הצורך בקניין. מהי מסקנת והלכתא?
  - רש"י ותוס' ד"ה והלכתא פשרה צריכה קנין
  - אור זרוע לסנהדרין פ"א סימן א', ד"ה אמר רב אשי אן אור זרוע ח"א תשובה תשנ"ב אות ג'.
  - להרחבה - תשובות מיימוניות לספר משפטים תשובה ט' (=מרדכי לסנהדרין ליד רמזים תרע"ט-תר"פ).
2. האם הולכים אחרי הרוב? - ה. תד"ה ביצוע ולעומתם דברי הרי"א הנ"ל.
3. עד כמה יש לדקדק? דברי הרי"א הנ"ל ולעומתם תוס' הרא"ש ו. ד"ה בצוע בשלשה.
4. לב: "רב אשי אמר... זו לזו".
  - לעומת סוגייתנו, כאן מדובר בפשרה אותה כופים על בעלי הדין.
  - עד כמה יש לדקדק בפשרה זו? ראה יד רמה לב: ד"ה תניא.
  - האם מדובר בפשרה הדומה במהותה לאמור בסוגייתנו או בפשרה שונה בטיבה?
    - * ראה את דברי הרי"א ולעומתם רמב"ם הל' רוצח פ"ג ה"ב.
    - * להרחבה - נצי"ב במשיב דבר ח"ג סימן י', "ומלבד זה... לעשות פשרה".
5. סיכום לנסיבות השימוש בפשרה:
  - דיון הסוגייה ו: על פשרה בהסכמת בעלי הדין.
  - כפיית פשרה:
    - * ו: תד"ה נגמר בסופו - כפיית פשרה כשמתחייבים שבועה.
    - * הסוגייה לב:.
    - * שו"ת הרא"ש הנ"ל.
6. סיכום בשו"ע חו"מ סימן י"ב סעיפים ב', ה', ז'.
7. להרחבה - יעקב בזק, "ישוב סכסוכים בדרך של פשרה במשפט העברי", סיני ע"עמ' סה-עו.